

sözleşme dışı imalâtlar için hakedişlere ihtirazî kayıt konulmasına gerek olmadığından mahkemece yapılması gereken iş konusunda uzman bilirkişilerden alınacak rapor ile öncelikle sözleşme kapsamında yapımı gereken imalâtların yapıp yapılmadığının saptanması, bundan sonra sözleşme götürü bedelli olduğundan %10 oranda yapıldığı belirtilen fazla imalâtların denetime açık bir şekilde belirlenip bedellerinin sözleşme fiyatlarıyla

hesaplatırılması, bu oranı aşan imalât yapıldığının saptanması halinde ise bedellerinin yine sözleşme tarihinde yürürlükte bulunan BK maddesine göre yapıldığı yıl mahalli rayiçlerine göre ve Dairemizin yerleşmiş uygulamalarına göre KDV'nin piyasa fiyatlarının içinde olduğu dikkate alınarak belirlenip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru olmamış, bozulması gerekmiştir

15. Hukuk Dairesi

2019/2711 E. , 2019/3823 K.

• sözleşme dışı imalâtlar

“İçtihat Metni”

Mahkemesi:Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi

Yukarıda tarih ve numarası yazılı olan Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi'nce verilen kararın temyizden tetkiki davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış, eksiklik nedeniyle mahalline iade edilen dosya ikmâl edilerek gelmiş olmakla dosyadaki kağıtlar okundu gereği konuşulup düşünüldü:

– K A R A R –

Dava, eser sözleşmesinden kaynaklanan alacak talebine ilişkin olup, ilk derece mahkemesince davanın kabulüne dair verilen karara karşı davalı tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuş, görevli ve yetkili ... Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi'nin istinaf başvurusunun esastan reddine dair verilen karar, davalı tarafından temyiz edilmiştir. Davacı davasında 05.08.2008 tarihli sözleşme ile ...-... il yolunda iyileştirme yapılması yapım işini üstlendiklerini, işin devamı sırasında davalının talebi ile sözleşme dışı imalâtlar yaptıklarını, ancak bunların bedellerinin ödenmediğini belirterek fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak 1.000,00 TL'nin davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiş, yargılama sırasında talebini ıslah ederek 859.776,52 TL'ye çıkarmıştır. Davalı savunmasında davanın reddine karar verilmesini istemiştir. İlk derece mahkemesince sözleşme haricinde davalı kurum denetiminde aynı güzergahta alt temel ve temel temini nakli ve erme sıkıştırma işi ile tali yol açılması işlerinin yapıldığı bunların bedellerinin 2008 yılı serbest piyasa mahalli rayiç fiyatlarına göre KDV hariç 859.866,52 TL olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Bu karara karşı davalı tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine ... Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi tarafından istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Taraflar arasında düzenlenen sözleşmenin 9.2. maddesinde ekleri sayılmış olup bunlar arasında bulunan yapım işleri genel şartnamesi sözleşme tarihinde yürürlükte olan 1086 sayılı HUMK'nın 287. ve 6100 sayılı HMK'nın 197. maddesine

göre delil sözleşmesi niteliğinde olup, mahkemelerce görevi gereği kendiliğinden gözetilmesi gerekir. Yüklenicinin sözleşme kapsamında yaptığı imalâtlarla ilgili olarak talepte bulunabilmesi için söz konusu şartnamenin 40 ve 41. maddelerine göre hak ediş raporunun "idareye verilen ...tarihli dilekçemde yazılı ihtirazi kayıtle" cümlesini yazarak imzalaması gerekir. Yüklenicinin itirazını bu şekilde bildirmediği takdirde hakedişi olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı hükmü bulunmaktadır. Sözleşme dışı olan ve hakedişe girmeyen imalâtlar için ise bu şekilde bir itirazın bulunmasına gerek yoktur. Yine aynı şartnamenin 21. maddesinde götürü bedelli işlerde sözleşme kapsamında kalması halinde %10 fazla imalâtın sözleşme fiyatlarıyla, %10'u aşan imalâtın sözleşme ve işin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan 818 sayılı BK'nın 413 ve devamı maddeleri gereğince iş sahibi yararına olması koşuluyla yapıldığı yıl mahalli piyasa rayiçleriyle, sözleşmede ve eki belgelerde bulunmayıp proje değişikliği şartlarının gerçekleşmesi halinde idare tarafından talep edilen ihale dökümanı ve teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemleri ve gruplarının bedellerinin de şartnamenin 22. maddesinin 2. fıkrası belirlenerek yükleniciye ödenmesi gerekir. Somut olayda da davacı tarafından sözleşme dışı imalât yapıldığı iddia edildiğine göre bu iddianın sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekir. Yukarıda açıklandığı gibi sözleşme dışı imalâtlar için hakedişlere ihtirazi kayıt konulmasına gerek olmadığından mahkemece yapılması gereken iş konusunda uzman bilirkişilerden alınacak rapor ile öncelikle sözleşme kapsamında yapımı gereken imalâtların yapılıp yapılmadığının saptanması, bundan sonra sözleşme götürü bedelli olduğundan %10 oranda yapıldığı belirtilen fazla imalâtların denetime açık bir şekilde belirlenip bedellerinin sözleşme fiyatlarıyla hesaplattırılması, bu oranı aşan imalât yapıldığının saptanması halinde ise bedellerinin yine sözleşme tarihinde yürürlükte bulunan 818 sayılı BK'nın 410. maddesine göre yapıldığı yıl mahalli rayiçlerine göre ve Dairemizin yerleşmiş uygulamalarına göre KDV'nin piyasa fiyatlarının içinde olduğu

dikkate alınarak belirlenip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru olmamış, bozulması gerekmiştir.SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenlerle temyize konu Bölge Adliye Mahkemesi kararının HMK 373/1. maddesi gereğince kaldırılarak ilk derece mahkemesi hükmünün BOZULMASINA, bozma kararı doğrultusunda yeniden karar verilmek üzere dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine, karardan bir örneğinin ise Bölge Adliye Mahkemesi'ne gönderilmesine, 08.10.2019 gününde kesin olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.